

Tunteellinen paluu tärkeään paikkaan, josta pitkä urani sai alkunsa

Toiveikas ja luottavainen ilme ylioppilaan katseessa ei ole sattumaa. Tämä nuori nainen tunnistaa jo suurimmat unelmansa ja tietää, millaista polkua pitkin niiden toteuttaminen kutsuu ja vaatii kulkemaan.

Kirjoitin ylioppilaaksi Raahe yhteislyseosta 1970. Tuntuu hurjalta ja hiukan jopa uskomattomalta ajatella, että siitä on 56 vuotta.

Yli puoli vuosisataa!

Tiesin hyvin varhain, jo ennen kouluikää, että minusta tulee muotisuunnittelija. Lukion jälkeen suuntani olikin kirkas ja selvä: lähdin pääsykokeisiin Helsinkiin Ateneumiin. Paikkaan, jossa sijaitsi Taideteollinen oppilaitos.

Pääsykokeet kestivät kaksi viikkoa. Meitä pyrkijöitä oli yli 1400. Joka osastolle otettiin 8-10 opiskelijaa. Olin onnekas – ja onnellinen. Sekä valittu: pääsin tekstiili- ja vaatetuslinjalle.

Nyt vuonna 2026 olen palannut tänne, mistä kaikki alkoi. Viime viikolla kiertelin veljieni **Esa** ja **Matti Pohjalaisen** kanssa lapsuutemme tärkeitä paikkoja eri puolilla Raahea. Miten koskettavia muistoja mieleen nousikaan.

On vihdoin aika tuoda juhlanäyttelyni maisemiin, jotka lapsena ruokkivat mielikuvitustani, joissa luovuuteni on saanut alkunsa ja jotka ovat jättäneet jälkensä lähes jokaiseen teokseeni – niin juhlakankaan poimuun, lasiteoksen muotoon kuin ilmavana kaartuvaan teräsveistokseen.

Suurten ja vahvojen tunteiden vallassa, mutta samalla hyvin tyynenä ja kiitollisena olen rakentanut *Kauneuden kosketus* -juhlanäyttelyäni, joka tämän viikon lauantaina 13. kesäkuuta kello 14 avautuu laajana kokonaisuutena kolmessa kohteessa Raahessa.

Näin avajaisten alla haluan kertoa sinulle kuvin ja sanoin hetkistä ja risteyskohdista, jotka ovat merkityksellisellä tavalla vaikuttaneet pitkän urani kulkuun ja suuntaan.

Intohimoa ja taitoa ei voi ostaa rahalla

Opiskeluvuodet olivat taloudellisesti tiukkaa aikaa. Piti tyytyä vähään ja kieltäytyä monesta asiasta. Iso iloni olikin mummin lähettämä jokaviikkoinen paketti: ruisreikäleipä, teepusseja, voipaketti, bostonkakku – ja vielä pullapitkokin!

Oli kuitenkin muuan asia, jota minun ei tarvinnut rajoittaa ja hillitä. Innokkuuteni ja uteliaisuuteni eivät onneksi vaatineet rahaa. Intohimoisesti opiskelin ja kokeilin uutta.

Hyvin nopeasti sain palkinnon ahkeruudestani: opettajani **Paula Häiväoja** piti piirroksistani. Hän suositteli minua mainosten kuvittajaksi nuorisomuodin ykkösyriykykseen Teinitaloon.

Mikä saavutus! Pian piirroksiani oli jopa *Helsingin Sanomien* sivuilla, ja samalla sain kaivattua tienestiä opintoihini.

Jo toisena opiskeluvuoteni voitin Dixi coatin suunnittelukilpailun ja pääsin voittomatkalle Pariisiin.

Oi nuoruutta – sitä intohimoa ja väsymätöntä luovuutta!

Uusia luomuksia, uusia innovaatioita

Valokuvan nainen on pukeutunut kaksipuoleiseen takkiin, joka on valmistettu double face -kankaasta. Vuosi on 1976, ja tällainen kangas ennennäkemätöntä, uusinta uutta. Löysin materiaalin messumatkalla Italiasta. Suunnittelin kankaasta kääntötakkeja, jotka asiakkaan kannalta olivat nerokkaita: yhden takin hinnalla kaksi takkia.

Esittelin ideani Piretalla suunnittelukoordinaattori **Piippa Lappalaiselle**. Hän vaikutti **heti** ideastani, mutta myyntijohtaja **Risto Lappalainen** epäröi:

”Jos kääntötakkeja myydään tuhat kappaletta, voitat konjakkipullon. Jos myynti ei vedä, sinä hankit pullon minulle.”

Takkien valmistus ei ollut yksinkertaista. Se vaati, että Piretan mekaanikot onnistuivat kehittämään vanhoista neuloskoneista uudenlaiset koneet. Kehitystyö kannatti: double face -takkeja myytiin menestyksellä vuosikausia.

Mihin konjakkipullo päätyi? Voitin vedon – kirkkaasti!

Ahkeruuteni palkittiin myös tunnustuksilla. Vuonna 1976 Piretan suunnitteluryhmälle myönnettiin muotoilun keskusjärjestön Ornamon pallo. Se on **Timo Sarpanevan** suunnittelema veistos, jota on vuodesta 1961 lähtien jaettu tunnustuksena muotoilun esimerkillisestä hyödyntämisestä.

Vuonna 1978 Piretta sai myös Valtion taideteollisuuspalkinnon. Tunnustukset ruokkivat entisestään niin luovuuttani kuin intohimoani koko alaa kohtaan.

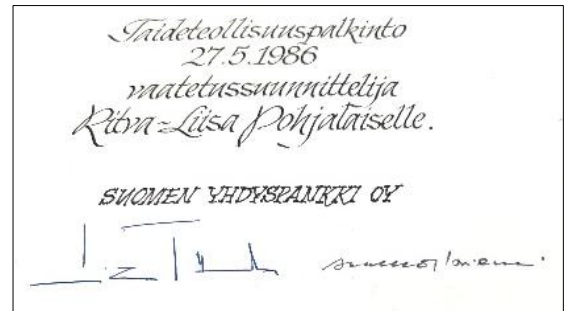
Neuloksia, värjäystä, nahkaa, kelsiä, villaa, turkiksia...

Työskentelin Piretalla vuoteen 1982, vaikka olin myös Silon neuletehtaan pääsuunnittelija Turussa 1979-83. Työni Silossa oli suunnittelijan ja yhteistyön juhlaa. Väriaineita suunniteltiin ja sekoitettiin

Muoti ja trendit vaativat kuitenkin mallistoja, joita emme pystyneet tekemään Suomessa. Sopivia koneita piti etsiä maailmalta. Finn Flaren toimitusjohtaja **Risto Laaksonen** ja Piretasta tullut vientijohtaja **Teuvo Tammisto** löysivät Hong Kongista asti valmistajat, joilla oli saksalaisvalmisteiset koneet. Laadukkaimmat villakankaat taas kudottiin Jugoslaviassa ja Italiassa.

Työ oli kovaa, mutta se palkittiin komeasti: Flare Collectionilla oli omat osastot muun muassa Tukholman NK:lla, Pariisin Lafayette'ssa, Tanskan Magasin du Nordissa ja Münchenissä Beckin tavaratalossa.

Viereinen kuva kertoo yhdestä merkittävästä urani hetkestä: sain Ornamon Taideteollisuuspalkinnon 1986 ja lähdin puoleksi vuodeksi Pariisiin.

Työni jälki kulki mukana tuhansien naisten arjessa ja juhlassa

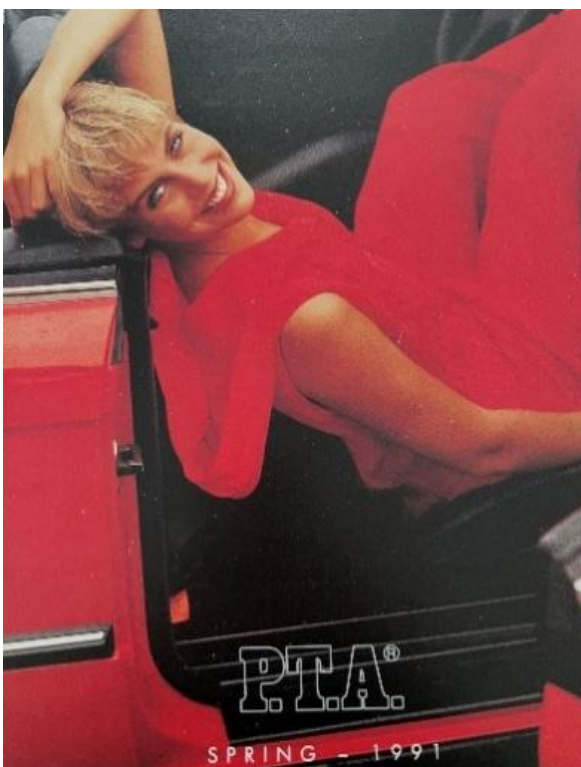
Palasimme perheeni kanssa Kuopioon, kun aloitin työn Piretta-Pta Oy:n (1987-1995) pääsuunnittelijana.

Kokemukseni alkoi näkyä työni jäljessä sekä hyvissä tuloksissa. Olin kasvanut, kehittynyt ja saanut ymmärryksen siitä, kuinka voin suunnittelijana yhdistää laadun, käytettävyyden, kauneuden, kunnan materiaalit sekä luoda tästä kaikesta mallistot, jotka istuvat suomalaiselle naiselle.

Minulle on ollut tärkeää ja motivoivaa saada aidosti kokea, että suunnittelemani mallistot ovat kulkeneet tuhansien naisten mukana heidän elämässään – niin arjessa kuin juhlassa.

Tämä kokemus mielessäni ja ohjenuoran toteutin mallistoja pääsuunnittelijana PTA:lla. Vuodet olivat tiivistä ja innostavaa, jopa vimmaista tekemistä. Tavaratalojen shop-osastoille piti tarjota joka kuukausi uusia tuotteita, jotka sopivat juuri siihen hetkeen.

Alla olevat kuvat ovat esimerkkejä PTA-vuosien suunnittelutyöstäni.

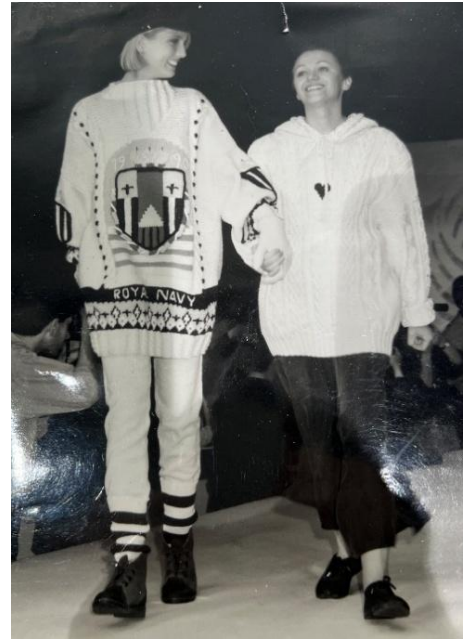

Heittäytyminen ja luovuus johtivat jälleen myös tunnustuksiin. PTA sai 1987 tasavallan presidentin myöntämän valtionvientipalkinnon, 1988 Ruben Jaarlin suunnittelupalkinnon, 1989 Glorian suunnittelupalkinnon sekä 1990 taideteollisuusyhdistys Muotitaiteilijat Ornamon MTO-suunnittelupalkinnon.

Oikealla oleva kuva on raikas, ikimuistoinen tuulahdus yhdestä urani upeimmista hetkistä. Vuosi on 1989. Olen Pariisissa taidemuseo Louvren sisäpihalla, jossa pidettiin maailmanlaajuisen villateollisuuden järjestön IWS:n (International Wool Seceateriat) näytös.

Tuntuu vieläkin huimalta ajatella, että minut kutsuttiin näin merkittävälle näyttämölle omalla villa-asujen mallistollani.

Siitä matkasta riittää kerrottavaa, ja on mukavaa, että näyttelystä tehty videotallenne on nähtävillä Raahen juhlanäyttelyssäni.

Rakas Ril's-mallistoni sai alkunsa Lontoossa ja Firenzessä

Urani sai jälleen uuden käänteeseen, kun työskentelin puoli vuotta PTA:n konttorilla Lontoossa.

Tutustuin merkittäviin sisäänostajiin ja mietin, millaisella mallistolla olisi kysyntää markkinoilla. Lontoon jälkeen pääsin suunnittelemaan ja koordinoimaan mallistoa Italiaan Firenze lähelle Lineaesselle. Se on yritys, joka on erikoistunut korkealaatuisten ja luovien kankaiden sekä materiaalien suunnitteluun ja valmistukseen muotiteollisuudelle.

Kehitin mallistoa, jonka suunnittelun olin aloittanut Lontoossa. Halusin luoda elegantteja asukokonaisuuksia moderneille, työelämässä oleville naisille. Viihdyin Italiassa, nautin haasteista ja tunsin luovuuteni vain kasvavan. Perheeni ei halunnut muuttaa Italiaan ja palasin Suomeen – mukanani ajatukset ja piirrokset uudesta mallistosta.

Matkasin piirrosteni kanssa Lahteen tapaamaan L-Fashion Groupin toimitusjohtajaa **Vesa Luhtasta**.

Tapaamisesta tuli hyvin merkittävä koko urani kannalta – se oli alku Ril's-designermallistolle. Pääsin toteuttamaan ja kehittämään mallistoa yli vuosikymmenen ajan tiimissä, johon kuuluivat tuotepäällikkö **Ina Helenelund**, markkinointijohtaja **Sigge Helenelund** ja mallimestari **Leena Tolonen**.

Vieressä näet kuvia Ril's-asuista, joita suunnittelin ilolla ja intohimolla vuodet 1996-2008 ja joista saimme Kultainen vaatepuu -palkinnon 1998.

Kuviin tallentuu kauneus, joka vaati paljon työtä, erehdyksiä ja virheitäkin

Utiskirjeeni loppuun haluan nostaa mukaan tärkeitä kuvallisia muistoja. Kuvat ovat tärkeitä dokumentteja, vaikka niihin tallentuu vain loppuhuipentuma. Kauniita kuvia ei olisi ilman lujaa ja usein hyvin pitkällistä, toisinaan jopa useita vuosia kestäväää suunnittelutyötä. Kuvissa eivät myöskään näy epäonnistumiset ja virheet, joilta yksikään suunnittelija ei säästy, ja joita ilman ei olisi myöskään palkintoja ja menestystä.

Vuonna 2004 sain merkittävän kutsun Helsingin Designmuseon johtaja **Marianne Aavilta**. Kutsun seurauksena museossa avautui laaja 30-vuotisjuhlanäyttelyni *Allegria*, joka sai paljon näkyvyyttä myös mediassa. Yläpuolella olevat kuvat ovat tärkeitä muistoja *Allegriasta*.

Vuonna 2004 tapahtui toinen merkittävä asia, sain Kaj Franck -palkinnon. Se on muotoilun alalla maassamme yksi arvostetuimmista tunnustuksista. Alla on kuva palkintonäyttelystäni Helsingistä.

Tärkeä muisto on myös tämä lennokas valokuva. Se on vuodelta 2008, jolloin voitin Finnairin henkilökunnan palveluasujen kutsusuunnittelukilpailun.

Vuodesta 2008 tuli muutoinkin mullistava käännekohta urallani. Aloitin lasi- ja keramiikkamuotoilun opinnot Savonia-ammattikorkeakoulussa Kuopiossa. Jo opiskeluaikana aloitin oman lasimallistoni suunnittelun Nuutajärvellä.

Valmistuin 2010, jolloin minut valittiin myös Itä-Suomen yliopiston kunniatohtoriksi. Promootiosta tuli muistorikas päivä. Olihan kyseessä yliopiston historian ensimmäinen promootio, ja kunniatohtorien joukossa oli myös presidentti **Martti Ahtisaari**.

Mukana kuvassa on puolisoni **Yki Möttönen**, merkittävin tukijani urani varrelta.

Lasialan opiskelu johti uraani kohti huimia kokemuksia. Merkittävä käännekohta oli, kun pääsin alan mekassa, Italian Muranossa, tekemään yhteistyötä suurten mestareiden, **Pino Signoretton** ja **Mariano Moron**, kanssa.

Yhdessä maestrojen kanssa teimme teoksia Shanghaiin näyttelyyn, jota valmistelin kolmen vuoden ajan Nuutajärvellä ja Muranossa, josta oikealla oleva kuva.

Shanghaiin näyttely vuonna 2017 oli osa Suomen 100-vuotisjuhlavuoden tapahtumia. Kuva alla.

Viereinen kuva on viime kesältä, jolloin 50-vuotisnäyttelyni *Kauneuden kosketus* toi Heinolan taidemuseolle ja kaupunginmuseolle ennätysmäärän kävijöitä.

Olet iloisesti tervetullut tutustumaan juhlanäyttelyyni kotikaupunkiini Raaheen

Ja nyt: enää muutama päivä, ja jännittävä hetki toteutuu. Ensimmäisen kerran pitkän urani aikana tuon näyttelyni kotikaupunkiini Raaheen.

Vietämme *Kauneuden kosketus* -näyttelyni avajaisia Tapahtumatalo Raahen Raahesalissa lauantaina 13. kesäkuuta kello 14 alkaen.

Siitä tulee tärkeä, suurten tunteiden päivä.

Toivottavasti tapaamme Raahessa. Olisi mukavaa, jos kesämatkasi suuntautuisi tänne joko avajaispäivänä tai muulloin kesän mittaan.

Näyttelyni on avoinna aina 23. elokuuta asti kolmessa eri kohteessa:

Tapatumatalo Raahes; Galleria Myötätuuli ja Raahesalin aulagalleria, Kirkkokatu 28.

Raahen kaupunginkirjasto, Rantakatu 45.

Soveliuksen talo, Rantakatu 36.

Näyttely on osa virallista Oulu2026 Euroopan kulttuuripääkaupunki -vuoden ohjelmistoa.

Suloista suvea sinulle, ja tapaamisiin kauniissa lapsuuskaupungissani Perämeren rannalla!

